

לא עומדים מהצד

חלק א'

מטרה: נשאל מה העמדה של כל אחד ביחס לאלימות בסביבתו

1. באתי להושיט עזרה - נבקש מהקבוצה לעמוד במעגל. נסביר שבמרכז המעגל כל פעם תתרחש סיטואציה דמיונית שאנחנו נספר אותה ושהם יצטרכו להחליט איך להגיב אליה. האופציות לתגובה הן:
 - מבט החוצה- לבחור לא להסתכל יותר ולהתעלם
 - מבט פנימה- לבחור להסתכל אבל לא לעשות יותר מזה
 - יד למעלה- לבחור להיעזר במבוגר או בחבר כדי לטפל במה שקורה
 - קפיצה פנימה- לבחור להתערב בסיטואציה בעצמנו כשהיא מתרחשת (סיטואציות לדוגמא נמצאות בנספחים)

דיון:

- באילו סיטואציות בחרתם להתערב?
- באילו לא? למה?
- האם יש לנו אחריות להתערב בכל אחת מהסיטואציות?
- האם יש סיטואציות שהייתם רוצים להתערב בהן אבל אתם חוששים? מה החשש?

חלק ב'

מטרה: נדון בקשיים שיש בלהתערב בסיטואציות אלימות ונקבל כלים להתמודדות איתם

2. סיפור מקרה - נציג סיפור מקרה דמיוני וננתח אותו לאחר מכן. ניתן להקרין סרטון יוטיוב שנקרא 'בין הצלצולים – לא עומדים מן הצד!' או לקרוא ביחד סיפור שנמצא בנספחים.

דיון:

- מה קרה במקרה שהצגנו?
- האם היה משהו שהכעיס אתכם במקרה? מהו?
- מה דעתכם על הצורה שהחבר/ה בחר/ה להגיב למקרה?

3. מה אתם הייתם עושים? נכתוב על פלקט את השאלה 'מה אתם הייתם עושים' ונערוך שמש אסוציאציות. נכתוב מסביב למשפט את כל התשובות שיענו החניכים לגבי השאלה 'מה אתם הייתם עושים במקרה הזה או במקרה דומה של אלימות'.
לאחר שכתבנו את כל התשובות, נעבור על התשובות (נתמקד בתשובות הטובות ביותר בעינינו ובמידה ויש תשובה בעייתית נסביר בעדינות מה הבעיה בה).
דגש - חשוב לשים לב שגם אופציית המבוגר האחראי נאמרת ולתת כמה דוגמאות למבוגר אחראי שכזה (הורה, מורה, מדריך, מד"ב..)

חלק ג'

מטרה: נבין את האחריות שיש לנו להגיב ולמנוע ושאסור לנו לעמוד מהצד

4. דווקא אני - נשמיע את השיר 'דווקא אני' של ערוץ הילדים ונקרא ביחד את המילים (בנספחים)
<https://www.youtube.com/watch?v=iX7ZsqnYBxo>

דיון:

- מה דעתכם על השיר? האם אתם מסכימים עם המסר?
- מה זאת אומרת 'כבר לא יהיה בסדר אם אני לא אתעורר'?
- מה האחריות שלנו בתוך סיטואציות שמישהו נפגע או עלול להפגע בהן?
- האם קרה לכם שבזכות זה שלא עמדתם מהצד והתערבתם, הצלחתם לשנות סיטואציה לטובה?

שורה תחתונה: אסור לנו לעמוד מהצד כשמישהו נפגע! לא משנה אם הוא חבר או לא! תמיד יש לנו מה לעשות בנידון ותמיד אפשר לעזור באיזושהי דרך. זו האחריות שלנו, תמיד!

נספחים:

סיטואציות לדוגמא:

- מורה צועקת על תלמיד בבית ספר והתלמיד צועק עליה בחזרה
- ילד שצוחק באופן קבוע על חבר שלו שקצת נעלב אבל לא מגיב או מחזיר
- אף אחד לא נותן לילדה לשבת לידו בהסעה למרות שליד כולם יש עוד מקום
- מישהי מהכיתה חוגגת יום הולדת ומזמינה את כל הכיתה מלבד שני ילדים
- מתחילות מכות בהפסקה במסדרון
- ילדים מהשכבה מעלינו מציקים לחבר/ה הכי טוב/ה שלי
- ילדים מהשכבה מעלינו מציקים לילד שהוא לא חבר שלי
- מתארגן חרם כיתתי על ילד מהכיתה

סיפור מקרה:

אלינור ואני חברות מכיתה א'. בשנת הלימודים שעברה הגיע לכיתתנו תלמיד חדש – ערן. מהר מאוד הוא הפך להיות ילד מקובל. הבנים העריצו אותו, הבנות חיבבו אותו וגם פחדו ממנו כי הוא נהג לאיים שירביץ בכל פעם שלא עשו כדבריו.

יום אחד ביקש ערן להעתיק שיעורים מאלינור, שהייתה תלמידה מצטיינת, והיא לא הסכימה. כל אותו היום קילל ערן את אלינור: "שמנה, מגעילה, מכוערת", ואיים עליה. "חכי ותראי מה יהיה לך" צעק לעברה כשהלכנו הביתה. הצעתי לאלינור להתעלם ממנו, אך הוא המשיך "ללוות" אותנו הביתה באיומים ובקללות. מאז אותו יום לא הפסיק ערן להציק לאלינור: בהפסקות הלך אחריה וקילל ושאר הבנים חיקו אותו. בהתחלה ניסתה אלינור לענות ולהתגונן אבל המצב הלך והחמיר והיא הפסיקה להגיב.

כל הבנות בכיתה ידעו שערן יורד לחייה... מקלל, משפיל, מעליב... ריחמתי על אלינור, אבל מה כבר יכולתי לעשות?

הבנות בכיתה אף פעם לא התערבו, כולנו הצענו לה להתעלם ממנו.

אמרתי לאלינור שחבל שהיא לוקחת כל כך ללב, חבל שירדה בלימודים בגללו, אבל כלום לא עזר. גם כשאלינור התחילה להיעדר הרבה ולא להכין שיעורים חשבנו שהיא מזימה. אז מה אם הוא מקלל ומציק – בגלל זה היא צריכה להפסיק לתפקד?! היא אפילו דיברה איתי על כך שהיא רוצה לעבור בית ספר. מחנכת הכיתה הרגישה שמהו אינו בסדר עם אלינור והזמינה את ההורים.

אני זוכרת שאלינור היתה לחוצה מאוד והבטיחה שתעשה מאמץ להעלות שוב את ציוניה. האמת שכעסתי עליה, כבר לא היה כיף איתה ומצאתי חברה חדשה...

(הסיפור מתוך אתר 'בין הצלולים' של מט"ח)

דווקא אני

מנחי ערוץ הילדים

מילים: דנה שץ לחן: דני רייכנטל

אם משהו יזוז פה זה יתחיל אצלי
אם משהו ישתנה פה זה יקרה בגללי
אם משהו מפריע לי אני אומר
כבר לא יהיה בסדר אם אני לא אתעורר

דווקא אני מוכן לעשות
דווקא אני רוצה לשנות
דווקא אני מכל העולם
דווקא אני ואז גם כולם

לוקח ברצינות את מה שהוא חושב
כבר לא עומד בצד
מתחיל להתערב
יודע שבסוף זה ישתלם לו בגדול
לוקח אחריות
שווה עם זה הכל

דווקא אני...